

26.5.2014

HL/69/05.00.05/2014

Kanta-Hämeen kärkiasiat 2014+

Maakuntavaltuuston linjaus erityisesti uuden hallitusohjelman ja liikennepoliittisen selonteon valmisteluun

Missä nyt mennään?

Kanta-Häme osana laajaa metropolialuetta maamme väestöllisessä keskipisteessä on ollut useita vuosia väestönkasvun kärjessä. Nyt kasvu on hiipunut. Työllisyys- ja työttömyysasteilla mitattuna maakunta pärjasi pitkään keskimääräistä paremmin. Käynnissä oleva talouden ja tuotannon rakennemuutos koettelee kuitenkin nyt myös Kanta-Hämettä, erityisesti Forssan seutua.

Maakunnan elin- ja vetovoima on keskeisesti riippuvainen toimenpiteistä, joilla kehitetään aluetta halkovia kasvu- ja kehityskäytäviä. Kansallisessa ja kansainvälistyvässä työnjaossa Kanta-Häme haluaa luoda lisäarvoa erityisesti luonnonvarojen kestävästi käytön ja biotalouden vahvistuvana osaamis- ja innovaatiokeskittymänä, valmistavan teollisuuden otollisena toimintaympäristönä erinomaista logistista sijaintia hyödyntäen sekä monipuolisten asumisen vaihtoehtojen tarjoajana.

Maakunnan vahvuutena on monipuolinen elinkeinorakenne, mutta haasteena on tarve yritysten voimakkaammalle kasvulle ja kansainvälistymiselle sekä kyvylle hyödyntää T&K&I -rahoitusta. Alueen koulutustaso on keskimääräistä matalampi ja julkisen sektorin osuus työpaikoista on suhteellisen suuri.

Suomi on alueidensa summa. Kanta-Häme haluaa täyttää paikkansa kansallisessa ja kansainvälisessä työnjaossa. Se edellyttää lähivuosina erityisesti seuraavien asioiden huomiointia myös valtion toimenpiteissä:

Kasvukäytävät keskiöön – väylät kuntoon älykkäästi

Kasvukäytävien voimistuva merkitys on huomioitava aiempaa vahvemmin kaikessa aluekehittämisessä. Kanta-Hämeen läpi kulkee kansallisesti ja laajemminkin ainutlaatuinen, maan kilpailukyvyn kannalta tärkeä Helsinki-Hämeenlinna-Tampere (HHT) – kasvuvyöhyke. Siitä on luotava valtion sekä alueen toimijoiden yhteistyöllä kestävästi kasvun alusta ilman rajoja asumisessa, osaamisessa, elinkeinoissa, liikkumisessa ja kansainvälisessä markkinoinnissa.

Kasvukäytävän ydin on sujuva liikkuminen ja hyvä saavutettavuus. HHT -kasvukäytävä tarjoaa suurten tavara- ja henkilöliikennevolyyminsa sekä Suomen eheimmän nauhamaisen aluerakenteensa vuoksi erinomaisen alustan myös älyliikenteen ratkaisujen pilotoinnille ja tähän kytkeytyvän liiketoiminnan luomiselle.

Pääradan välityskyvyn parantaminen on edellytys koko valtakunnan raideliikennepalvelujen parantamiselle kysyntää vastaavaksi. Liikennepoliittisen selonteon (2012) mukaan pääradan hanke Pasila-Riihimäki sisältyy hallituskaudella 2012 - 2015 aloitettaviin liikenneverkon kehittämiskohteisiin. Hankkeen ensimmäinen vaihe, mukaan lukien Riihimäen aseman korjaus, tulee aloittaa vuonna 2015. Suunnitteluvalmius toisen vaiheen toteuttamiseen yhtäjaksoisesti ensimmäisen vaiheen jälkeen on turvattava.

Pääradan välityskykyä on parannettava Pasila-Riihimäki –vaiheen jälkeen Riihimäki-Hämeenlinnan välillä ja varauduttava maankäytöllisesti lisäraiteisiin aina Tampereelle asti. Pääkaupunkiseudulle sijoittuvan Pisara-radnan toteuttaminen on Kanta-Hämeen ja koko maan junaliikenteen kehittämisen kannalta välttämätön. Asemanseutujen kehittämiseen on saatava vauhtia valtion, kuntien ja muiden asemanseudun toimijoiden yhteisvoimin.

Valtatien 3 liityntäliikennettä ja –pysäköintiä on kehitettävä ja mahdollistettava tarvittavien liittymien toteuttamisella jo olevien ja merkittävää kasvupotentiaalia omaavien elinkeinoalueiden kehittyminen. Ajankohtaisimpia ovat Arolammin, Moreenin ja Merven liittymäjärjestelyjen toteuttaminen.

Kanta-Hämettä halkovan Helsinki-Forssa-Pori (HFP) -käytävän kehittäminen avaa valtakunnallisestikin uutta kasvupotentiaalia. Valtatien 2 peruskorjausta on jatkettava kiireellimpänä käytävän kohteena valmiin tiesuunnitelman mukaisesti. Humppilan lentokenttä- ja logistiikka-alueen kehittäminen on mahdollistettava maakuntakaavoituksessa ja huomioitava lentoliikennestrategiassa sekä liikennepoliittisessa selonteossa.

Valtatie 10 ruuhkautuu pahasti jo nyt erityisesti Hämeenlinnan kantakaupungin alueella ja edelleen siitä itään Ruununmyllyn ja Eteläisten välillä. Valtatien 10 välityskyvyn parantaminen on käynnistettävä vaiheittain valtatie 3 ja Ruununmyllyn välille laaditun aluevaraus-suunnitelman ja laadittavan tiesuunnitelman pohjalta. Ruununmyllyltä itään Eteläisiin parannustyö on käynnistettävä alueelle laaditun tiesuunnitelman pohjalta.

Itä-länsi –yhteyden sujuvoittaminen on välttämätöntä erityisesti Pietarin seudun avaamien matkailu- ja liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseksi koko eteläisessä Suomessa. Kantatien 54 parantaminen edellyttää ensivaiheessa tiesuunnitelman laatimista ongelmallisten kohtien parantamiseksi välillä Loppi – Riihimäki – Oitti. Erityisen kiireellisiä ovat tieyhteyden kytkeytyvien kehittyvien elinkeinoalueiden liikennejärjestelyt.

Perusväylänpidon ja alemmanasteisen tieverkon kunnossapidon rahoitusta on nostettava pitkäjänteisellä ohjelmalla, jotta riittävä palvelutaso alueen asukkaille sekä puutavaran ja maaseudun elinkeinojen kuljetusten kannalta voidaan saavuttaa.

Aluekehittämisessä on luovuttava kaavamaisista kaupunkiseutujen väkilukuihin perustuviin voimavarojen kohdentamisista (vrt. Inka-ohjelma). Sen sijaan on edistettävä alueiden ja niiden osien sekä luontaisten kehityskäytävien verkostoitumista. Joustavasti käytettävissä olevaa maakunnan kehittämisrahaa tarvitaan jatkossakin. Sen merkitys korostuu EU:n rakennerahastorahoituksen pudotessa merkittävästi alkaneella ohjelmakaudella etenkin Etelä- ja Länsi-Suomessa.

Osaamisperustaa on vahvistettava

Jokaisessa maakunnassa on oltava korkeakoulu. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen verkostomaista ja sopimusperusteista yhteistyötä on edistettävä niin, että korkein tutkimus ja opetus sekä työelämälähtöinen osaaminen kohtaavat alueilla toisensa synnyttäen uutta

yritystoimintaa ja työpaikkoja. Tämä on erityisen tärkeää Kanta-Hämeessä, jossa ei ole omaa tiedeyliopistoa.

Ammattikorkeakoulujen toimipisteverkkoa koskevissa ratkaisuisissa on huomioitava alueiden erilaiset tarpeet ja lähtökohdat. Hämeen ammattikorkeakoulun toimintaedellytysten vahvistaminen maakuntamme kolmella seudulla on aluekehitystehtävän toteuttamiseksi ratkaisevan tärkeää.

Ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen riittävyys ja oikea kohdentuminen on varmistettava ja kehitettävä koulutusmalleja, kuten työssäoppimista. Alueilla on paras tuntemus ammattiosaaajien tulevasta työvoimatarpeesta. Nuorisotakuun asianmukainen toteuttaminen nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi edellyttää koulutus- ja työharjoittelupaikkojen ja työllistämisesurssien lisäämistä Hämeessä.

Lisää investointeja, työtä ja teollisuutta

Suomi ja Häme tarvitsevat kipeästi teollisia investointeja. Kanta-Hämeessä valmistavan teollisuuden mahdollisuuksiin tarttuminen on maakunnan yhteinen valinta, joka perustuu myös pitkään historiaan.

Suomi tarvitsee uuden teollistamisen strategian. Se on luotava tiiviissä yhteistyössä alueiden ja alan yritysten kanssa. Kanta-Häme on tässä mielellään mukana. Maakunnassa on esimerkkejä myös ulkomaisten pääomasijoitusten saamisessa, joka on omalta osaltaan osoittamassa alueen edellytyksistä kasvaa aiempaa merkittävämmäksi modernin teollisen tuotannon alueeksi. Tätä kehitystä on yhteisvoimin edistettävä.

Yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevien neuvonta- ja muiden palvelujen saataavuutta on parannettava maakunnan alueella yhden luukun periaatteella.

Edellytyksiä luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen parannettava

Kanta-Häme on yksi Suomen suotuisimmista puuston kasvualueista ja elintarvikkeiden tuotantoalueista. Alueella on monipuolinen elintarviketalous ja kaikki keskeiset maatalouden tuotantosunnat.

Puulle uusiutuvana luonnonvarana on kehitettävä uusia käyttökohteita. Metsäenergian käyttöä on lisättävä myös kansainvälisiin ilmasto- ja energiavelvoitteisiin vastaamiseksi. Kanta-Hämeellä on tähän erinomaiset edellytykset ja hyödyntämätöntä potentiaalia. Vuotuinen puuston kasvu on runsasta ja kuljetusmatkat lyhyet energian tarvisijoille. Pienpuun energiatukijärjestelmän selkiyttämällä ja riittävien investointiavustusten varaamisella on luotava edellytyksiä välttämättömien metsäenergian hyödyntämistä koskevien hankkeiden toteutumiselle muun muassa Hattulan Mervessä, jonka logistinen sijainti ja infra on erinomainen.

Merkittävää ja monipuolista alueellista vesiensuojelutyötä tekeville yhteisöille, kuten Vanajavesisäätiön ylläpitämälle Vanajavesikeskukselle, on varattava kunta-, hanke- ja yritysrahoituksen lisäksi myös valtion avustusta toiminnan pitkäjänteisyyden ja vaikuttavuuden turvaamiseksi. Näiden yhteisöjen merkitys on huomioitava myös uudistettaessa valtakunnallista vesiensuojeluohjelmaa.

Hevosala on merkittävä elinkeino- ja harrastetoiminnan kasvuala. Sen monipuolisin, kansainvälisestikin ainutlaatuinen klusteri sijaitsee Lounais-Hämeessä. Ypäjällä sijaitseva Hevosopisto on Suomen suurin alan oppilaitos ja yksi Euroopan merkittävimmistä kokonai-

suuksista koulutus ja valmennuskeskuksena. Hevosklusterin toiminta- ja kasvuedellytyksiä sekä hevostutkimusta on vahvistettava valtion, alueen toimijoiden sekä hevosalan yhteisenä hankkeena.

Kanta-Häme tarjoaa hyvän alustan valtion toiminnoille

Kanta-Häme haluaa jatkossakin tarjota hyvän toimintaympäristön valtion maakuntaan jo alueellistamille tehtäville ja työpaikoille. Sijainti, osaavan työvoiman saatavuus sekä joustavat ja edulliset toimitilaratkaisut luovat edellytyksiä valtion ja julkisen sektorin toimintojen kokoamiselle maakuntaan jatkossakin. Erityisesti oikeus- ja puolustushallinnossa sekä palvelukeskustehtävissä on jo paljon osaamista ja infraa, mikä mahdollistaa synergioiden syntyminen koottaessa näitä toimintoja edelleen alueelle. Käräjä- ja hallinto-oikeuksien sekä Hämeenlinnan vankilan toimintaedellytykset on turvattava.

Vuoden 2015 alussa aloittavan Luonnonvarakeskuksen yksi neljästä päätoimipaikasta ja selvästi suurin kampus sijaitsee Lounais-Hämeessä Jokioisilla. Sen vahvistaminen on jatkossakin perusteltua. Hämeessä on vahvaa ja monipuolista tätä tukevaa luonnonvara-alan koulutusta, tutkimusta, osaamista ja yritystoimintaa. Biotalous ja luonnonvarat on myös Hämeen maakuntaohjelman painopiste vaikuttaen siten alueen voimavarojen kohdentumiseen.

Kanta-Hämeen suhteellinen asema varuskuntamaakuntana on vahvistunut puolustushallinnon viime aikojen uudistuksissa. Valtion, maakunnan ja kuntien yhteisin toiminta on varmistettava puolustushallinnon toimintojen kehittyminen Hattulan Panssariprikaatissa ja Riihimäellä.

Maakuntakaavoitus alueiden omiin käsiin

Maakuntakaavojen vahvistamismenettelystä on luovuttava selkeyttäen samalla eri viranomaisten roolia kaavoitusprosessissa.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa tulee nykyistä paremmin tunnistaa ja tunnusmerkitä, että kysymys on nimenomaan tavoitteista; ei normeista, jotka ohittavat koko kaavahierarkian.

Kanta-Hämeen kehittäminen edellyttää mahdollisuutta toteuttaa maakunnan tahdon mukaisesti kestävästi mutta joustavasti asuin- ja elinkeinoelämän aluekokonaisuuksia. Maakuntakaavoituksen vahvistamismenettelyn aiheuttamat viiveet ja epävarmuustekijät vaikeuttavat merkittävästi alueen kehittämistä.